

PS-VIII.431.1.2016.AKra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Nazwa i adres jednostki kontrolowanej:

**Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego
pn. Powiatowy Dom Dziecka w Szprotawie ul. Sobieskiego 69**

Na podstawie przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 332 ze zm.)
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. z 2015r., poz. 1477)

Zespół kontrolny w składzie:

- Agnieszka Kraska – Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 24-1/2016 z dnia 19 lutego 2016r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
- Elżbieta Szwonka - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 24-2/2016 z dnia 19 lutego 2016r. – członek Zespołu kontrolnego;

przeprowadził w dniu 23 lutego 2016 roku kontrolę problemową w jednostce.

Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Małgorzaty Goździk - Dyrektora Domu Dziecka w Szprotawie.

Zakresem kontroli objęto standard usług świadczonych przez placówkę opiekuńczo-wychowawczą. W szczególności ocenie poddano:

1. Dokumentację dzieci (odnośnie zapewnienia wychowankom stabilnych oddziaływań wychowawczych i terapeutycznych, * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*
2. Zapewnienie dzieciom dostępu do usług, wskazanych w § 18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
3. Standardy bytowe zapewniane przez placówkę.

Akta kontroli: str. 1-14

Powiatowy Dom Dziecka w Szprotawie posiada 30 miejsc. W dniu kontroli w ewidencji placówki było 30 dzieci w wieku od 9 do 20 lat, z tego jedno dziecko przebywało poza placówką (MOS Oława). Jak wynika z art. 230 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w placówkach opiekuńczo-wychowawczych liczba wychowanków po dniu 01 stycznia 2021r. nie będzie mogła być wyższa niż 30, a maksymalna liczba wychowanków nie będzie mogła przekroczyć 14 dzieci lub osób które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej. Dotychczas nie zostały podjęte czynności zmierzające do osiągnięcia standardu ilościowego.

W placówce zatrudnionych jest 11 wychowawców, w tym koordynator. Wszyscy wychowawcy posiadają wymagane kwalifikacje, określone w art. 98 ust. 1 cytowanej wcześniej ustawy. Pomoc specjalistyczną świadczą zatrudnieni w placówce specjaliści:

- Psycholog – na ½ etatu – osoba obecnie zatrudniona jest (p. Justyna Różańska) na tym stanowisku od 1 lutego br. posiada wymagane kwalifikacje (dyplom mgr psychologii). Jak wyjaśniła dyrektor jednostki, dotychczas nie świadczyła jeszcze terapii dzieciom. Poprzedni psycholog zatrudniony był do sierpnia 2015r.
- Pedagog – zatrudniona na 1 etat (p. Anna Horbowa), posiada wymagane kwalifikacje (mgr pedagogiki).
- Terapeuta – zatrudniona na 1 etat (p. Katarzyna Tomaszewska) posiada ukończone magisterskie studia na kierunku pedagogika, opieka i profilaktyka niedostosowania społecznego oraz studia licencjackie z zakresu pedagogiki rewalidacyjnej i studia podyplomowe z zakresu wychowania przedszkolnego i nauczania początkowego. W aktach także liczne zaświadczenia ze szkoleń dokształcających, w tym z zakresu biblioterapii.

W celu sprawdzenia sposobu zapewnienia opieki nad dziećmi sprawdzono grafik dyżurów wychowawców i specjalistów za luty 2016r. Z analizy wynika, że opieka nad dziećmi w godzinach 7-14 zapewniona jest przez 1 wychowawcę, w godzinach 14-22 przez 3 wychowawców, w godzinach nocnych 22-8 przez 2 wychowawców. W dni wolne od szkoły opiekę sprawuje zawsze 2 wychowawców (8 lub 16 godzinne dyżury). Ponadto, w placówce w godzinach 7 do 18 pracują specjaliści, koordynator i dyrektor.

Ocena skontrolowanej działalności:

1. Dokumentacja dzieci zapewnienia wychowankom stabilnych oddziaływań wychowawczych i terapeutycznych

W toku kontroli poddano analizie dokumentację* *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz. 1764)*

Szczegółowo przeanalizowano diagnozy psychofizyczne, karty pobytu, plany pomocy oraz karty udziału w zajęciach specjalistycznych i arkusze badań i obserwacji wskazanych wychowanków.

Diagnozy psychofizyczne

Placówka opracowuje:

- diagnozy psychofizyczne,
- diagnozy pedagogiczne
- diagnozy logopedyczne (dla wychowanków przejawiających trudności w tym obszarze).

Diagnoza psychofizyczna składa się z wszystkich wymaganych elementów, określonych w § 14 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej, z uwzględnieniem wskazań do dalszej pracy z dzieckiem. Diagnozy sporządzane są po ok. miesiącu od przyjęcia dziecka. Autorem diagnozy jest pedagog, zatrudniony w placówce.

1 z kontrolowanych wychowanków posiadała także opracowaną diagnozę specjalistyczną, w związku z posiadaniem orzeczenia o niepełnosprawności z uwagi na wadę słuchu. Diagnoza specjalistyczna została przygotowana przez terapeutę zatrudnionego w placówce na podstawie posiadanej dokumentacji (orzeczeń poradni psychologiczno-pedagogicznej, dokumentacji medycznej) oraz własnych spostrzeżeń terapeuty. Diagnoza specjalistyczna zawiera spostrzeżenia dotyczące przyczyn niepowodzeń szkolnych, ocenę umiejętności czytania (tempo, technika, poprawność i rozumienie) oraz pisania, stan wiedzy i praktycznych umiejętności szkolnych, jak również specyfikę reagowania wychowanki na doświadczane trudności w funkcjonowaniu. W diagnozie specjalistycznej ujęte zostały również wskazania terapeutyczne do dalszej pracy w tych obszarach, które uznano za deficytowe.

Diagnoza pedagogiczna zawiera informacje o dziecku w sferach: dydaktycznej, emocjonalnej i społecznej oraz wnioski. Zapisy w diagnozach psychofizycznych są zbieżne ze stwierdzeniami z dokumentacji wychowanków (medycznej, szkolnej, prawnej, * *Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2016r., poz.1764)*

Mają również swoje potwierdzenie w diagnozie pedagogicznej, która jest sporządzona dla 2 z 4 wychowanków, których dokumentację badano.

Z analizy diagnoz psychofizycznych wynika, że są skonstruowane prawidłowo, zawierają wszystkie niezbędne elementy, są adekwatne do sytuacji dziecka.

Karty pobytu

Z kart pobytu 3 z 4 wychowanków wynika, że są aktualizowane miesięcznie i zawierają zapisy dotyczące funkcjonowania we wszystkich 9 obszarach, zgodnie z wymogami § 17 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Zapisy w kartach pobytu zawierają informacje na temat funkcjonowania dziecka w poszczególnym obszarze, zawierają także wnioski do modyfikacji planu pomocy oraz notatkę czy cele określone w planie pomocy są realizowane w danym miesiącu. Zapisy we wnioskach nie w każdym punkcie są adekwatne

do poszczególnych sytuacji. Np. u wychowanki w karcie z grudnia 2015r. w obszarze dot. stanu emocjonalnego dziecka jest zapis, że dziewczynka jest labilna emocjonalnie, często zmienia nastroje, nie potrafi nazwać emocji, dokonała lekkiego samookaleczenia przedramienia. Natomiast we wnioskach do dalszej pracy znalazł się tylko zapis dot. obserwacji stanu emocjonalnego i stosowania wzmocnień pozytywnych. Brakuje tu ocenie wniosku o konieczności podejmowania specjalistycznych oddziaływań psychologa, terapeuty (choć faktycznie dziewczyna była objęta oddziaływaniami specjalistycznymi). Karty pobytu w ogóle nie zawierają informacji czy dziecko uczestniczy w terapii na terenie placówki czy poza nią.

W odniesieniu do 1 wychowanka karty pobytu od października 2015r. w ogóle nie są prowadzone. Chłopak od 1.10.2015r. jest osobą pełnoletnią, przebywającą w placówce na podstawie kontraktu, zawartego 13.02.2016r. Zgodnie z treścią kontraktu, wychowanek zobowiązał się do przestrzegania regulaminu placówki, a otrzymuje od placówki wszystkie usługi, tak jak pozostali wychowankowie. Mając na uwadze fakt, iż wychowanek pełnoletni funkcjonuje na prawach pełnoprawnego wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej, nie jest zasadne odstępowanie od prowadzenia kart pobytu dla niego.

Zasugerowano podczas kontroli aby w aktach zapisywano wszystkie informacje z życia wychowanków lub ew. prowadzono zeszyt raportów po to, aby nie umknęły żadne wydarzenia.

Plany pomocy

Z analizy dokumentacji 4 wychowanków wynika, że plany pomocy są skonstruowane dla 3 z nich – dla pełnoletniego wychowanka, przebywającego w placówce nadal w placówce nie opracowano planu pomocy (do uzyskania pełnoletności, tj. do 1.10.2015 plan był opracowywany). Chłopak ma opracowany przez PCPR w Żaganiu program usamodzielniającego się wychowanka, który nie może być uznany jako plan pomocy dziecku umieszczonemu w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Dokument ten zawiera założenia w obszarach: kontakty z rodziną i środowiskiem, uprawnienia do ubezpieczenia zdrowotnego, uzyskanie odpowiednich warunków mieszkaniowych, pomoc w podjęciu zatrudnienia, pomoc w uzyskaniu przysługujących świadczeń socjalnych. Obszary w programie usamodzielnienia nie pokrywają się z obszarami, które zawierają plany pomocy wychowanków. W związku z tym, że pełnoletni Bartłomiej nadal przebywa w placówce opiekuńczo-wychowawczej na prawach wychowanka, bezzasadne jest odstąpienie od sporządzania dla niego planu pomocy.

Analiza jakościowa planów pomocy pozwala stwierdzić, że dokumenty te posiadają zapisy w obszarach rodzina, zdrowie, emocje, edukacja i grupa rówieśnicza. W każdym z obszarów znajdują się wnioski z kart pobytu, jest zdefiniowany cel długoterminowy, cel krótkoterminowy, zadania oraz wskazanie osoby odpowiedzialnej (zazwyczaj wychowawcy, czasem psychologa). Plan pomocy zawiera też cel główny, którym jest powrót do rodziny, znalezienie rodziny adopcyjnej lub usamodzielnienie.

W odniesieniu do obszaru rodzina: zaplanowany cel krótkoterminowy: „pedagogizacja matki pod kątem systematycznego kontaktu z córką” służy osiągnięciu celu długoterminowego, jakim jest: „poprawa i wzmocnienie więzi rodzinnych między matką i córką”. Zadania służące realizacji tego celu są również trafnie określone „raz w miesiącu wspólny wyjazd z wychowanką do domu rodzinnego, zaproszenie rodziców raz w miesiącu do placówki”. Zadanie to jest słuszne i zgodne z sytuacją danej wychowanki. Kiedy z kart pobytu za okres, na który plany zostały opracowane, wynika, że rodzice nie dążą do utrzymania kontaktu z wychowanką, matka nie przejawia entuzjazmu wobec córki, założono w następnym planie pomocy zmianę kierunku działania. I tak w następnym okresie (na kolejne pół roku) zaplanowano już inne cele – odstąpiono od aktywizacji matki, skupiono się na utrzymaniu właściwych relacji z rodzeństwem i pod taki cel zaplanowano działania. W ocenie tut. Wydziału działanie wynikało co prawda wprost z analizy zmieniającej się sytuacji, jednak należy zastanowić się czy w dalszej perspektywie czasowej jest to dla dziecka korzystne oraz czy wyczerpano wszystkie narzędzia pracy z matką. W pracę z rodziną nie był zaangażowany asystent rodziny, a z grona placówki jako osobę odpowiedzialną wskazano tylko wychowawcę. W naszej ocenie należało zaangażować również inne osoby do pracy z rodziną, zanim odstąpiono od dalszych działań zmierzających do reintegracji rodziny.

Natomiast w obszarze emocje u kolejnej wychowanki zaplanowano podniesienie poczucia własnej wartości, nabycie pewności siebie, ukazywanie mocnych stron poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych z pedagogiem 1 raz w tygodniu. W związku z tym, iż na podstawie dotychczasowych traumatycznych przeżyć u wychowanki powstały reakcje depresyjne (wnioski z karty diagnozy), dziewczynka była hospitalizowana w Zaborze, przyjmuje leki przeciwdepresyjne, a z kart pobytu wynika, że jest bardzo zamknięta w sobie, wstydzi się swojej przeszłości, wydaje się, że zajęcia psychoedukacyjne mogą być niewystarczające. Należy więc rozważyć zaplanowanie i objęcie dziewczynki pomocą psychologiczną.

Dla 1 wychowanka nie opracowano planu pomocy po uzyskaniu pełnoletności, co stanowi istotne uchybienie. Aktualizacja planów pomocy jest dokonywana nie rzadziej niż 1 raz na pół roku – co jest zgodne z przepisami prawa.

Udział w zajęciach specjalistycznych

Jak wynika z analizy dokonanej w toku kontroli, wszyscy wychowankowie, których dokumenty były badane, korzystają z zajęć specjalistycznych, w tym: 3 wychowanków na terenie placówki, a 1 (pełnoletni) poza placówką.

Z analizy oraz wyjaśnień wynika, że w placówce zapewnia się wychowankom pomoc psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną i terapeutyczną, w tym biblioterapię. Pomoc

świadczą zatrudnieni w placówce specjaliści: psycholog na ½ etatu, pedagog na 1 etat oraz terapeuta na 1 etat.

Z analizy dokumentacji wychowanków wynika, że w przypadku wychowanki, uczestniczącej w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych w placówce, opracowany został indywidualny program zajęć korekcyjno-kompensacyjnych na okres wrzesień 2015-czerwiec 2016. Cele terapii są określone na podstawie diagnozy psychofizycznej oraz pedagogicznej. Metody terapii – P.Dennisona, stymulacji pole sensorycznej, relaksacji, muzykoterapii, artterapii, pracy z książką, rozmowy kierowanej, pokazu – są dobrane odpowiednio do celu terapii. Przebieg terapii jest dokumentowany w karcie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych, z której wynika, że w okresie od września 2015 do lutego 2016r. dziewczynka uczestniczyła w 10 zajęciach. W karcie odnotowany jest temat zajęć oraz uwagi prowadzącego. Wszystkie zajęcia były zgodne z programem terapii, opracowanym dla wychowanki.

Pedagog prowadzi także kartę czynności, w której dokumentuje rozmowy i konsultacje odbywane z innymi specjalistami na temat dziecka (karta zawiera informację o dacie, zakresie i ustaleniach z rozmowy. Jak wynika z tej karty, w sprawie wychowanki pedagog odbywał 3 krotnie takie rozmowy (zapisy z listopada 2015r.) z pracownikami Ośrodka Adopcyjnego, z psychologiem SOSW.

W okresie od lutego do sierpnia 2015r. wychowanka uczestniczyła także w grupowych zajęciach psychoedukacyjnych pt. „Świat pełen ludzi i uczuć”. Zajęcia odbywały się na terenie placówki, prowadzone były przez psychologa 2 razy w miesiącu po 1 godzinie w 5 osobowych grupach. Ponadto do sierpnia 2015r. Dziewczynka objęta była indywidualną terapią psychologiczną na terenie placówki. W dokumentacji znajdują się również arkusze badań, są to testy projekcyjne – rysunki oraz Diagram PAC-2, ukazujący Skala umiejętności społecznych Gunzburga PAC, przeznaczony dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim.

W przypadku wychowanka korzystającego z terapii poza placówką (w Ośrodku Terapii Uzależnień „Profil” w Żaganiu 1 raz w tygodniu – zgodnie z postanowieniem Sądu) nie odnotowano tego faktu w dokumentacji wychowanka, bo dokumentacja taka nie jest prowadzona (tj. karty pobytu, plany pomocy). Z pisemnych wyjaśnień opiekuna usamodzielnienia chłopaka – p. Aleksandry Pelczar wynika, że chłopak wywiązuje się z tego obowiązku, jest ponadto monitorowany przez kuratora sądowego.

W odniesieniu do kolejnej wychowanki ustalono, że uczestniczy ona w terapii logopedycznej na terenie placówki. Posiada diagnozę logopedyczną, opracowaną przez specjalistę logopedę, z której wynika konieczność odbywania terapii 1 raz w tygodniu. Terapia logopedyczna prowadzona jest w oparciu o diagnozę specjalistyczną, opracowaną w oparciu o orzeczenie poradni psychologiczno-pedagogicznej, diagnozę psychofizyczną placówki,

dokumentację medyczną oraz kwestionariusz diagnostyczny wychowanka, sporządzony przez terapeutę placówki. Przebieg terapii logopedycznej dokumentowany jest na kartach terapii, które zawierają datę zajęć i wnioski z przebiegu zajęć. Z karty wynika, że terapia logopedyczna odbywała się od marca do czerwca 2015. W kartach pobytu wychowanka nie ma adnotacji na temat uczestniczenia w terapii.

Dziewczynka posiada także opracowany indywidualny program korekcyjno-kompensacyjny, opracowany przez terapeutę placówki. Program zawiera wskazania terapeutyczne, określa formy i metody pracy. Zajęcia korekcyjno-kompensacyjne są dokumentowane na kartach przebiegu zajęć. Z karty wynika, że w okresie od września 2015 do lutego 2016 pomoc specjalistyczna świadczona była z dużymi przerwami, spowodowanymi licznymi zwolnieniami lekarskimi terapeuty (przerwy w okresach od 18 września do 30 października i w okresie grudzień-styczeń 2016r.). Dodatkowo dziewczynka uczestniczyła również w zajęciach grupowych, prowadzonych przez pedagoga. Zajęcia te również były dokumentowane na odpowiednich kartach. Tematyka zajęć dostosowana była do potrzeb grupy nastolatków (pogadanki nt. higieny osobistej i kosmetyków).

Akta kontroli str. 21- 194

Z ustaleń kontroli wynika, że dla wszystkich wychowanków, uczestniczących w terapii specjalistycznej na terenie placówki, prowadzi się karty udziału w zajęciach. Prowadzone karty zawierają opis przebiegu zajęć i są zgodne z wymogami § 17 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia. Placówka nie posiada dokumentacji, dotyczącej zajęć prowadzonych poza placówką.

Stwierdzono, że wszyscy wychowankowie objęci terapią specjalistyczną posiadają także arkusze badań (lub kwestionariusze diagnostyczne), przygotowane przez pedagoga lub terapeutę.

W kontrolowanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia, polegające na:

- zaniechaniu kart pobytu dla wychowanka w odniesieniu do pełnoletniego wychowanka oraz nieprawidłowości w zakresie sposobu prowadzenia kart;
- zaniechaniu prowadzenia planów pomocy w odniesieniu do pełnoletniego wychowanka.

2. Zapewnienie dzieciom dostępu do usług, wskazanych w § 18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej

• Wyżywienie i dostęp do produktów żywnościowych

Placówka zapewnia wszystkim wychowankom dostęp do produktów żywnościowych, owoców i napojów. w placówce funkcjonują 3 aneksy kuchenne – każda grupa posiada własny aneks z jadalnią. Posiłki przygotowywane są w jednym aneksie dla wszystkich dzieci, w porze obiadowej przenoszone są do pozostałych dwóch aneksów. Jadłospis przygotowywany jest na miesiąc. Wynika z niego, że dzieci spożywają 5 posiłków. Propozycje posiłków są

zróżnicowanie i urozmaicenie, uwzględniają także upodobania żywieniowe dzieci. W aneksach przygotowywane są przez dzieci i wychowawców kolacje i śniadania. Także w aneksach przechowywane są produkty żywnościowe, napoje i owoce przeznaczone do bieżącego spożycia w ilości wystarczającej dla grupy dzieci. Placówka pozyskała z Agencji Rynku Rolnego znaczną ilość jabłek, które są przetwarzane na wiele sposobów – od kompotów po wypieki.

- **Dostęp do opieki zdrowotnej**

Placówka zapewnia wszystkim wychowankom dostęp do opieki zdrowotnej - wychowankowie objęci są opieką lekarzy POZ-u w Szprotawie p. Lucyny Wejknis i Grima Kifetew. Ponadto na dzień kontroli 9 dzieci jest pod opieką lekarzy specjalistów.

- **Zaopatrzenie w produkty lecznicze**

Zlecone przez lekarza rodzinnego lub specjalistę zaopatrzenie w produkty lecznicze jest realizowane. Na dzień kontroli 8 dzieci ma wskazania do noszenia okularów, sześćcioro dzieci przyjmuje stale leki, inne doraźnie. W 2015 roku na materiały medyczne oraz leki wydano łącznie 3 000 zł.

- **Zaopatrzenie w środki spożywcze specjalnego znaczenia**

Jak ustalono w trakcie kontroli żaden z wychowanków nie ma zalecanej diety lub wskazanych specjalnych potrzeb żywieniowych wynikających ze stanu zdrowia, kultury lub religii, stąd też nie wystąpiła potrzeba zaopatrzenia w środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego.

- **dostęp do nauki zajęć wychowawczych i terapeutycznych**

Jak wynika z ustaleń kontroli, wszystkim dzieciom zapewnia się dostęp do nauki szkolnej; trzynaścioro dzieci posiada orzeczenie do kształcenia specjalnego, co stanowi ponad 53% ogółu wychowanków. Sześćcioro dzieci, posiadających zalecenia poradni psychologiczno-pedagogicznej, realizuje obowiązek szkolny w Specjalnym Ośrodku Szkolno – Wychowawczym w Szprotawie. Czwooro dzieci uczęszcza do gimnazjum i szkoły zawodowej w Centrum Kształcenia i Wychowania w Wiechlicach; troje do szkół ponadgimnazjalnych w Żaganiu i 2 w Żarach (jedno dziecko uczęszcza do szkoły w Ośrodku dla Dzieci z Wadami Słuchu i Mowy). Pozostałe dzieci uczą się na terenie Szprotawy. Najliczniejszą grupę stanowią dzieci uczęszczające do gimnazjów (11 dzieci), potem dzieci uczęszczające do szkół ponadgimnazjalnych (10 w tym: 8 do szkół zawodowych i 2 do technikum) i dzieci uczące się w szkołach podstawowych (9). Spośród 16 dzieci, posiadających zalecenia wydane przez poradnie psychologiczno – pedagogiczne 11 dzieci uczęszcza na zajęcia rewalidacyjne prowadzone przez oligofrenopedagoga, 6 zajęcia wyrównawcze, 4 logopedyczne i 4 korekcyjno – kompensacyjne. W stosunku do 9 dzieci zalecono kształcenie specjalne dla dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym (3 dzieci) lub lekkim (5 dzieci) w szkole ogólnodostępnej lub specjalnej, socjoterapię zalecono 2 dzieciom (realizowana jest w MOS

w Oławie i OHP w Wiechlicach). Zalecenia realizowane są we wszystkich przypadkach na terenie szkół, przez nauczycieli i kadrę specjalistyczną psychologa, pedagoga i terapeutę.

Akta kontroli str. 197-200

- **zaopatrzenie w obuwiu, odzież, zabawki i środki higieny**

Zaopatrzenie wychowanków w odzież i obuwiu dokumentowane jest dodatkowo w rocznych „kartach odzieżowych”. Analiza dokumentacji wskazuje, że wszyscy wychowankowie mają niezbędną odzież i obuwiu dostosowane do pory roku. Odzież i obuwiu jest sukcesywnie uzupełniana zgodnie z zapotrzebowaniem zgłaszanym przez wychowanka. Np. Darii K. posiadającej 22 szt. różnej odzieży i obuwiu własnego, w ubiegłym roku zakupiono 18 szt. różnej odzieży za kwotę 489,82 zł, ponadto wychowanka otrzymała 1 szt. odzieży z tzw. darów (odzież nowa nie używana). Innej wychowance 45 szt. Odzieży i obuwiu własnego uzupełnione zostało zakupem 9 szt. Odzieży. (8 szt. Odzieży zakupiono 1 szt. Pochodziła z darów). Podobnie Annie T. – 48 szt. Odzieży własnej zostało uzupełnione 18 szt. Zakupionej w 2015 roku. W przypadku wychowanka B.T. – 24 szt. Odzieży własnej zostało w 2015 roku uzupełnione zakupem 16 szt. Odzieży i obuwiu. W placówce prowadzone są karty odzieżowe, z których wynika jaką odzież i obuwiu dziecko posiada. Zakupione w 2015 roku odzież i obuwiu po roku staje się odzieżą własną wychowanka. W 2015 roku wydano na zakup odzieży i obuwiu 15.135 zł, co w przeliczeniu na 1 wychowanka daje kwotę 504,51zł. Z zakresów obowiązków wychowawców wynika, że dbanie o zaopatrzenie w obuwiu, odzież, zabawki i środki higieny jest ich obowiązkiem. Zakupy dokonywane są z udziałem wychowanków.

Placówka wspomagana jest przez darczyńców także w kwestii zaopatrzenia w środki higieny osobistej i tzw. chemię gospodarczą. W toku kontroli ustalono, że pochodzące z darowizn środki higieny osobistej są uzupełnieniem dla zakupów dokonywanych przez placówkę. Z wyjaśnień dyrektor wynika, że przyjmowane darowizny są ewidencjonowane (z określeniem ceny lub szacunkowej wartości), a następnie rozdysponowywane zgodnie z zapotrzebowaniem składanym przez wychowawców, za potwierdzeniem odbioru. Wychowawcy w ramach podziału zadań odpowiadają za uzupełnianie na bieżąco potrzeb w zakresie chemii gospodarczej, przyborów szkolnych i podręczników oraz pościeli i ręczników. Część środków do higieny osobistej jest kupowana zgodnie z potrzebami zgłaszanymi przez wychowanków.

- **Zaopatrzenie w podręczniki, pomoce i przybory szkolne**

Z ustaleń kontroli wynika, że wszyscy wychowankowie mają zapewnione podręczniki szkolne. Wychowankowie realizujący obowiązek szkolny w Specjalnym Ośrodku Szkolno Wychowawczym w Szprotawie otrzymuje podręczniki w szkole. Dla pozostałych dzieci podręczniki są kupowane zgodnie z zapotrzebowaniem określonym przez szkoły. W 2015 roku na ten cel wydatkowano kwotę 3.997 zł. Wychowankowie potwierdzają odbiór podręczników podpisem. Placówka otrzymuje od darczyńców zeszyty i przybory szkolne, które wydawane

są wychowankom zgodnie ze zgłaszanymi potrzebami. Zakupy dokonywane są w sytuacjach braku lub szczególnego zapotrzebowania.

- **kieszonkowe**

W toku kontroli ustalono, że kwestia przyznawania kwoty pieniężnej do własnego dysponowania, o której mowa w § 18 ust. 8 rozporządzenia sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej jest dodatkowo uregulowana w Regulaminie wychowanka. Zgodnie z przepisami wysokość kwoty pieniężnej do własnego dysponowania przez dzieci od 5 roku życia ustala dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej. W Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie w od 2015 r. jest to kwota 50 zł. Wysokość kwoty jest zróżnicowana od 10 do 80 zł i ma charakter motywacyjny. Przepis stanowi, że nie może to być kwota niższa niż 1% i nie wyższa niż 8% kwoty odpowiadającej kwocie, o której mowa w art. 80 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2015r., poz.332 ze zm.), tj. adekwatnie 10 i 80 zł, zatem przyjęta wysokość wypłat jest zgodna z prawem. Zasady wypłacania kieszonkowego zostały określone w Regulaminie wychowanków placówki. Jak wynika z pkt. 6 Regulaminu wychowanków możliwe jest zwiększenie ustalonej – w 2015 r. na poziomie 50 zł) wysokości kieszonkowego za osiągnięcia np. za dobre wyniki w nauce. Obniżenie ustalonej stawki - w 2015 r. kwoty 50 zł do najniższej wysokości kieszonkowego może nastąpić w przypadku: zażywania środków odurzających, notorycznego unikania realizacji obowiązku szkolnego, celowego niszczenia mienia. Z analizy list wypłat kieszonkowego za styczeń 2016r. wynika, że 23 wychowanków otrzymało po 50 zł, 7 dzieci najniższą kwotę – 10 zł. Z listy za luty 2016r. wynika natomiast, że tylko czworo wychowanków otrzymało kieszonkowe w minimalnej kwocie, pozostali otrzymali po 50 zł. Kieszonkowe wypłacane jest przez wychowawców 10 każdego miesiąca, odbiór dzieci potwierdzają podpisem. O przyczynach wypłaty obniżonego kieszonkowego wychowankowie są informowani przez wychowawcę. W 2015 roku średnia wysokość kieszonkowego wynosiła w placówce 41,66 zł.

- **pomoc w nauce**

W programie dnia ustalona jest stała pora pomiędzy godziną 16 a 18 na odrabianie zadań i przygotowanie się do lekcji. W tym czasie w każdej z grup jest dwóch wychowawców. Jak wynika z ustaleń kontroli wszystkim wychowankom przebywającym w placówce, niezależnie od poziomu kształcenia, zapewniona jest pomoc w nauce, głównie przy odrabianiu zadań domowych i przygotowywania się do zajęć. Zadanie to spoczywa na wychowawcach, co zostało określone w zakresach czynności. W placówce w widocznym miejscu wywieszony jest rozkład dnia. W porze przewidzianej na odrabianie lekcji nie są planowane wyjścia zarówno zbiorowe jak i indywidualne. Ustalenie pory na odrabianie lekcji i przygotowanie się do zajęć ma charakter porządkujący dzień, dziecko jeśli potrzebuje więcej czasu na przygotowanie się do lekcji ma taką możliwość. Wychowankowie są także w tym zakresie

wspierani przez pozostałych pracowników, mają dostęp do księgozbioru, mogą korzystać z internetu, mogą drukować potrzebne materiały. Kadra placówki pozostaje w stałym kontakcie z właściwymi placówkami oświatowymi. W dniu kontroli wychowawca pracował z dzieckiem, które zajęcia szkolne rozpoczynało w godzinach późniejszych.

- **uczestnictwo w zajęciach pozalekcyjnych, sportowych i rekreacyjnych**

W toku kontroli ustalono, że 8 wychowanków regularnie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych sportowych i rekreacyjnych poza placówką. Są to przede wszystkim treningi w uczniowskich i szkolnych klubach sportowych oraz zajęcia wyrównawcze w szkole. Pozostałe dzieci korzystają z zajęć organizowanych na terenie placówki. Wychowankowie uczestniczą także w imprezach środowiskowych kulturalnych i sportowych, gdzie odnoszą znaczące sukcesy. Np. w 2014 r. zajęli III miejsce w turnieju piłki nożnej, V miejsce w biegu Dziadoszan, VII miejsce w mistrzostwach Polski w rzucie dyskiem oraz II miejsce w biegu o Tron Chrobrego. Dzieci biorą czynny udział w imprezach kulturalno – sportowych na terenie województwa organizowanych przez Falubaz, Stelemet, Nordis i Pałac Wiechlice. Oprócz tego w 2015 roku odbyły się wycieczki edukacyjno – sportowe do Wrocławia ("Ogrody Doświadczeń", Humanitarium", Afrykarium). Dzieci wyjeżdżają w okresie ferii zimowych do Szklarskiej Poręby na dłuższe pobyty w połączone z uprawianiem sportów zimowych. Placówka w 2015 roku była organizatorem imprezy środowiskowej dla mieszkańców Szprotawy i dzieci z placówek z ościennych powiatów – kolędowanie z zespołem „Nadija”. Czwooro wychowanków uczestniczyło w 2015 roku w zajęciach w ramach uniwersytetu dziecięcego UniKids – zajęcia odbywały się 1-2 razy w miesiącu na Uniwersytecie Zielonogórskim.

- **opłatę za pobyt w bursie**

W toku kontroli stwierdzono, że 3 wychowanków w dni nauki szkolnej mieszka w internacie oraz jeden w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii w Oławie. Opłaty za pobyt i wyżywienie regulowane są na podstawie porozumienia pomiędzy dyrektorem Powiatowego Domu Dziecka a dyrektorem właściwej jednostki. Opłaty miesięczne wnoszone są na podstawie not księgowych w terminie wskazanym na rachunku.

- **pokrycie kosztów przejazdu do i z miejsca uzasadnionego pobytu poza placówką**

W toku kontroli stwierdzono, że 7 wychowanków w tym czwooro pełnoletnich dojeżdża do szkół korzystając z komunikacji miejskiej. Dla tych dzieci placówka zakupuje bilety miesięczne. Placówka nie posiada samochodu i wszystkie pozostałe wyjazdy realizowane są przez wychowawców prywatnymi samochodami. Wychowawca wnioskuje do dyrektora o zgodę na odbycie podróży służbowej własnym autem, pobiera delegację i ją rozlicza.

Nie twierdzono uchybień w zapewnieniu wychowankom standardu usług, określonych w § 18 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

3. Standardy bytowe zapewniane przez placówkę

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011r., Nr 292, poz.1720) w § 18 pkt 3. ust.1 stanowi, że placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dzieciom: pokoje mieszkalne nie większe niż 5-osobowe, właściwie oświetlone, o powierzchni zapewniającej przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia. Przepisy nie precyzują, co wchodzi w skład wyposażenia pomieszczeń mieszkalnych. Z oględzin obiektu wynika, że placówka zapewnia wychowankom 6 pokoi 3-osobowych i 3 pokoje 4-osobowe. Wyposażenie pokoi jest zróżnicowane - w pokojach nie stwierdzono liczby biurek odpowiadającej liczbie wychowanków. W ocenie kontrolujących wychowankowie powinni mieć prawo do jednolitego wyposażenia, stąd też należy w przyszłości dążyć do ujednoczenia wyposażenia w pokojach mieszkalnych. Wszystkie pomieszczenia w Powiatowym Domu Dziecka w Szprotawie są właściwie oświetlone i posiadają powierzchnię zapewniającą przechowywanie rzeczy osobistych i swobodne korzystanie z wyposażenia.

Każdy pokój ma inną kolorystykę i jest urządzony przy współudziale wychowanków. W placówce są 3 pokoje dzienne, gdzie dzieci odrabiają lekcje i wypoczywają, mogą także korzystać ze zgromadzonego księgozbioru i internetu. Jak ustalono w trakcie kontroli, do dyspozycji każdej grupy przeznaczono także własny aneks kuchenny z miejscem do spożywania posiłków (łącznie 3 aneksy). Aneksy są dobrze wyposażone, zarówno w urządzenia do przygotowywania posiłków jak i do przechowywania i obróbki żywności. W dni wolne od nauki każda grupa z wychowawcą przygotowuje posiłki we własnym aneksie. W dni nauki szkolnej posiłki przygotowywane są w jednym aneksie i przenoszone do dwóch pozostałych.

Placówka posiada trzy łazienki z miejscem do prania i suszenia rzeczy osobistych, składające się z dwóch pomieszczeń - w pierwszym znajdują się umywalki, pralki i suszarki (w większych łazienkach są po 2 pralki natomiast w mniejszej znajduje się 1 pralka); w drugim pomieszczeniu są kabiny prysznicowe i wc. W dwóch większych łazienkach są po 2 kabiny prysznicowe, w mniejszej łazience jest 1 kabina (łącznie 5 kabin). Kabiny prysznicowe osłonięte są zasłonami. Pomędzy pomieszczeniami nie ma drzwi wewnętrznych. Łazienki nie są zamykane. Dyrektor wyjaśniła, że w placówce wypracowano pewien zwyczaj odnośnie sposobu korzystania z kąpeli, polegający na tym, młodsze dzieci korzystają z kąpeli w godz. od 19 do 20, starsi wychowankowie po go godz. 20 – tej. Wychowanek chcący skorzystać z kąpeli informuje o tym wychowawcę, który czuwa nad tym, by w tym czasie inne

dziecko nie wchodziło do łazienki. Rozwiązanie takie w ocenie pracowników placówki jest skuteczne, jednak w ocenie kontrolujących nie gwarantuje w pełni komfortu korzystania z prysznica. W sytuacji nagłych zdarzeń losowych wychowawca nie jest w stanie przypilnować kąpiących się wychowanków.

Akta kontroli str201-219.

W toku czynności kontrolnych pismem z dnia 18 marca 2016r. wezwano dyrektora jednostki kontrolowanej do złożenia dodatkowych wyjaśnień odnośnie zapewnienia intymności w łazienkach oraz o przedstawienie koncepcji w jaki sposób poprawić komfort w łazienkach.

Z odpowiedzi z dnia 15.04.2016r. udzielonej przez Dyrektora placówki wynika, że kabiny prysznicowe nie są zamykane z uwagi na zapewnienie dzieciom bezpieczeństwa i możliwość udzielenia dziecku pomocy w sytuacjach zagrożenia tj. zasłabnięcia, utraty przytomności w wyniku poślizgnięcia się lub w sytuacji podjęcia próby samookaleczenia. Zdaniem dyrektora placówki, z tych powodów wychowawcy powinni mieć możliwość bezpośredniego i łatwego dostępu do dziecka. Argumenty dyrektora placówki są zasadne, jednak w ocenie kontrolujących nie zwalniają z poszukiwań możliwości poprawy komfortu korzystania z kąpielni.

Stwierdzono uchybienie polegające na nie zapewnieniu intymności podczas korzystania z łazienek.

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

- sporządzania diagnoz psychofizycznych
- świadczenia i dokumentowania oddziaływań specjalistycznych
- zapewnienia dostępu do usług, wskazanych w § 18 ust. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej

W badanym zakresie stwierdzono uchybienia pod względem:

- Zaniechania sporządzania kart pobytu dla wszystkich wychowanków
- Zaniechania sporządzania planów pomocy dla wszystkich wychowanków
- Nie zapewnienia intymności podczas korzystania z łazienek
- Braku jednolitego wyposażenia pokoi wychowanków.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia, na podstawie art.197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli **zalecam:**

1. Prowadzić karty pobytu dla wszystkich wychowanków oraz dokumentować w nich wszystkie działania na rzecz wychowanka, zgodnie z § 17 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

2. Sporządzać plany pomocy dla wszystkich wychowanków, zgodnie z § 17 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
3. Zapewniać wychowankom dostęp do łazienek z uwzględnieniem zasad intymności, zgodnie z § 18 ust. 3 pkt. 2 rozporządzenia w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Zapewniać wychowankom jednolity standard wyposażenia pokoi mieszkalnych.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi dyrektor placówki.

Dokonano wpisu do książki kontroli.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Dyrektorowi placówki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Kierownik komórki do spraw kontroli:

STARSZY INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
w Wydziale Polityki Społecznej
Agnieszka Kraska

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO
Grażyna Jelska
Dyrektor
Wydziału Polityki Społecznej

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Oddziale Wspierania Rodziny
i Systemu Pieczy Zastępczej
w Wydziale Polityki Społecznej
Elżbieta Szwonka